

Nr 333

Av fru Nettelbrandt, om viss översyn av läroplanen för grundskolan.

(Lika lydande med motion nr 602 i Första kammaren)

I den av Kungl. Maj:t fastställda läroplanen för grundskolan sägs, att den yttre organisationen och det inre arbetet måste formos så, att det blir möjligt för varje enskild elev att under uppväxtåren med skolans hjälp tillvarata sina anlag och möjligheter och finna studievägar och arbetsätt som främjar den personliga utvecklingen. Vidare måste arbetet väl avpassas icke blott till den enskildes utan också till samhällets utveckling, ha en inriktning mot framtiden och ge eleverna beredskap att kunna möta också ändrade förutsättningar och nya krav. Skolans uppgifter måste därför enligt läroplanen fortlöpande omprövas, så att de ständigt hålles tidsenliga; skolans utveckling bör försiggå i takt med samhällets. Ett av grundskolans syften är enligt läroplanen att — så långt det över huvud taget är möjligt — bereda alla uppväxande — oberoende av bostadsort och andra yttre villkor — reell tillgång till lika utbildningsmöjligheter.

De här åberopade uttalandena i läroplanen är helt i linje med tidens krav men däremot inte i linje med den konkret utformade läroplanen. Att däri görs könsbestämda uppdelningar beträffande undervisningen i vissa ämnen står i skarp kontrast till de numera allmänt omfattade principerna om full jämställdhet oavsett kön och till samhällets intresse av att oavsett kön på bästa sätt ta till vara tillgängliga personella resurser.

Läroplanen upptar två slöjdarter — dels trä- och metallslöjd, dels textilslöjd — och föreskriver, att varje elev på mellanstadiet under lägst 20 lektioner skall byta slöjdart. Det framgår av läroplanen, att undervisningen i textilslöjd icke är avsedd för enbart flickor. Även om flickorna i regel torde komma att undervisas i textilslöjd och pojkar i trä- och metallslöjd, skall pojkar kunna delta i textilslöjd och flickor i trä- och metallslöjd. Enligt en spegelvänd skrivning i läroplanen skall undervisningen i trä- och metallslöjd inte vara avsedd för enbart pojkar. Läroplanen lämnar således teoretiska möjligheter öppna för fritt val mellan slöjdarterna men har genom sitt skrivsätt en styrande funktion i traditionell riktning. I praktiken visar det sig också mycket svårt att få några valmöjligheter realiserade. Elever och föräldrar är i allmänhet över huvud taget inte medvetna om deras

existens, och önskemål som ställer till oreda i den strikta skolorganisationen är i allmänhet inte önskvärda.

Från näringslivshåll och från skolhåll har under senare år uttalats bestämda önskemål om ett friare och mera fördomsfritt yrkesval. Uppdelningen på skilda slöjdarter för flickor och pojkar motverkar dessa intressen. Den flicka som får deltaga i textilslöjd finner det icke naturligt att senare välja ett yrke där trä- eller metallslöjd är en naturlig introduktion till yrket. Hela grundskolan gör henne också mindre skickad härför, eftersom utestängandet av henne på mellanstadiet gör henne mindre benägen och mindre skickad att på högstadiet som tillvalsämne välja trä- och metallslöjd.

Enligt en av TCO gjord undersökning bland tjänstemannafamiljer där båda makarna förvärsarbetar utför mannen i hemmet cirka 20 % av hemsarbetsuppgifterna om även hustrun arbetar på heltid. En förändring av dessa förhållanden är nödvändig om kvinnan skall beredas verklig jämställdhet i konkurrensen på arbetsmarknaden. Genom att flickorna undervisas i textilslöjd, som har en mycket bred användning i ett hem, görs de mera skickade och därmed även predestinerade att fortsättningsvis i hemmet belastas med extra arbetsuppgifter.

Principen om lika rätt till utbildning måste ge en reell likabehandling inom skolan — icke endast en högst teoretisk och för de flesta okänd möjlighet. Det bör också betonas, att ett visst kvantum av kunskaper i båda ifrågavarande slöjdarter är av den största betydelse för alla människor oavsett kön. Även en i praktiken erbjuden valmöjlighet ger således icke den utbildning som ur alla synpunkter sett kan anses önskvärd.

Särskilda utskottet anförde i sitt utlåtande nr 1/1962 i anslutning till motioner med liknande syfte som i denna motion framförda, att det påtalade syftet så långt det var praktiskt möjligt fick anses tillgodosett genom Kungl. Maj:ts beslut. Detta kan knappast vara en helt adekvat beskrivning av verkligheten. Att ge samtliga elever ett lika kvantum av båda slöjdarterna kan knappast medföra någon förändring beträffande efterfrågan på lärarkrafter i jämförelse med att uppdelning efter kön sker. Ur vissa synpunkter bör det i stället i en lärarbristsituation vara lättare att finna lärarkrafter genom en sådan uppdelning. Då särskilda utskottet uttalade sympati för tanken att både flickor och pojkar kunde erhålla likvärdig utbildning i vad som tidigare benämnts manlig respektive kvinnlig slöjd och dessutom uttalade att i det fortsatta utvecklingsarbetet inom skolan denna tankegång borde förverkligas i takt med förbättrade resurser, kan man nu förutsätta att i linje med det gjorda uttalandet en klar ståndpunkt kan tas för en lika behandling av flickor och pojkar.

Under hänvisning till vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att ge Kungl. Maj:t i uppdrag att göra en sådan översyn av läroplanen för grundskolan

att all uppdelning efter kön utrensas och att både flickor och pojkar i såväl textilslöjd som trä- och metallslöjd ges ett lika kvantum av undervisning.

Stockholm den 27 januari 1965

Cecilia Nettelbrandt